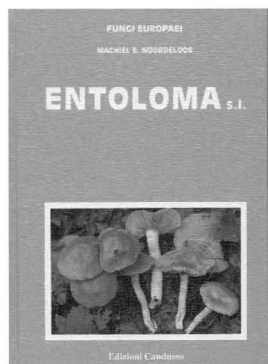

BOEKBESPREKINGEN

M.E. Noordeloos. 2004. Entoloma s.l. Supplement. Fungi Europaei 5A. Edizioni Candusso, Italie (maxcandusso@libero.it). 618 pags., 389 kleurenfoto's, 102 lijntekeningen. ISBN 88-901057-4-7. Prijs 68 Euro. Engels en Italiaans.

In 1992 verscheen deel 5 over *Entoloma* uit deze serie, met van 246 soorten beschrijvingen, en van een groot deel daarvan aquarellen. Sindsdien is er zoveel nieuws onder de Satijnzwammen-zon gepubliceerd dat een aanvulling hierop noodzakelijk bleek. In het Supplement worden zo'n kleine 100 soorten extra behandeld, op de gebruikelijke manier: naam, synonymie met literatuurverwijzingen, originele diagnose, uitvoerige beschrijving in het Italiaans en Engels, een korte

discussie, en op z'n minst een lijntekening van habitus en microscopische structuren. Het boek omvat een korte inleiding van 4 pagina's, een opsomming van de soorten van *Entoloma* gerangschikt volgens sectie en subsectie van 6 pagina's, een herziene sleutel tot de soorten in het Italiaans en Engels van 61 pagina's in totaal, en een taxonomisch deel van 320 pagina's met van de sindsdien gepubliceerde soorten beschrijvingen, een 5 pagina's tellende literatuurlijst, drie kleurenplaten met habitattypes en microscopische beelden, en een 200 pagina's met 342 (meest) kleurenfoto's. Een index tot dit deel en het vorige deel completeert het 618 pagina's tellende boek.

De eerste indruk is van een goed uitgevoerd boek met fraaie kleurenfoto's, en goede beschrijvingen in Italiaans en Engels, zoals we dat inmiddels van Candusso gewend zijn. De sleutels zijn verbeterd t.o.v. het vorige deel, d.w.z. niet alleen zijn er circa 100 nieuwe soorten aan toegevoegd, ook zijn ze belangrijk verbeterd. Het stramien is overigens hetzelfde gebleven: via een hoofdsleutel wordt de sleutelaar naar 17 deelsleutels verwezen. In het vorige deel waren dat er nog maar 8. Wat is er nu veranderd? Meer soorten met opvallende kenmerken, zoals kleine dunwandige sporen die nauwelijks hoekig aandoen, als *E. vinaceum*, of een roze hoed, als *E. verecundum*, worden er nu in de hoofdsleutel al uitgehaald, en de vraag over de habitus van de paddestoel en de lengte van de elementen in het trama van de hoed is nu iets genuanceerder, een belangrijke verbetering. Ook worden in de hoofdsleutel al de soorten met blauwe hoed en steel of slechts een van beide blauw gesplitst. Toch weet ik niet of het laatste wel een verbetering is. Nog steeds zijn er problemen met de kleur blauw: is zwart glanzend nu blauw of niet, en een grijze steel? Dubbel uitsleutelen van dit soort gevallen zou beter zijn.

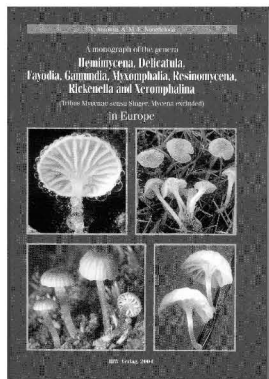
De kleurenplaten van (meestal) goed kwaliteit beelden niet alle nieuwe soorten af, soms worden ook soorten uit het eerste deel afgebeeld, die geen afbeelding daarin hadden, of soorten die wel waren afgebeeld met een wonderschone aquarel van Vello Liiv, maar waarvan toevallig nu ook een foto beschikbaar was.

Naast de positieve indruk zijn er ook wat kritiekpuntjes: een groot nadeel is het opnieuw nummeren van de soorten zonder dat er terugverwezen wordt naar het eerste deel. Soorten die in de aanvulling niet uitvoerig beschreven worden staan slechts met een regel vermeld, en het nieuwe nummer is uitsluitend via de index van een der beide delen terug te voeren op een beschrijving. Een niet zo grote moeite ware het geweest om gelijk te verwijzen naar het nummer in deel 5 en liefst nog met het paginanummer erbij. En de eerste storende fouten in

de sleutels dienen zich na een vluchtige blik helaas weer aan: op pagina 818 in sleutel 9 kunnen we met geen mogelijkheid op deelstap 6 uitkomen. Verander bij deelstap 5 de 4 in een 6. Deelsleutel 8 op pagina 816: bij deelstap 7 de 15 veranderen in een 16 en ook daar voelt u zich beter bij. Deelsleutel 16 op pagina 832: bij deelstap 1 de 5 veranderen in een 2. Dit soort slordigheden zouden door een goede editor verbeterd moeten zijn. De lijntekeningen zijn vaak wat bibberig en wat slordig, dit had ook gemakkelijk gecorrigeerd kunnen worden.

De waarde van dit mooi uitgevoerde boek moet zich vooral in de praktijk bewijzen. Van de circa 100 nieuwe soorten komen er een kleine 15 voor in Nederland, maar de ervaring leert dat veel alleen van de typelocaliteit bekende soorten ras na publicatie ook elders herkend worden. En ook als u ook maar iets verder dan Nederland wilt kijken, of mooie foto's wilt gebruiken, of de nieuwe verbeterde sleutel, snelt u zich dan naar de Nieuwjaarsvergadering waar dit boek tegen enigszins gereduceerde prijs te koop zal zijn, of anders daarna naar de boekhandel. Bracht de uitgave van het vorige deel een golf van in *Entoloma* geïnteresseerden teweeg, ook ditmaal zal het effect duidelijk meetbaar zijn in de gegevens van het karteringsproject in de NMV. Op naar nog meer Satijnzwammen voor Nederland.

Marijke Nauta, Leiden

V. Antonín & M.E. Noordeloos. 2004. A monograph of the genera *Hemimycena*, *Delicatula*, *Fayodia*, *Gamundia*, *Myxomphalia*, *Resinomycena*, *Rickenella*, and *Xeromphalina* (Tribus Mycenae sensu Singer, *Mycena* excluded) in Europe. IHW Verlag, Eching, Duitsland (dr.schmid@ihw-verlag.de). 279 pags, 65 figuren, 57 kleurenplaten. ISBN 3-930167-56-5. Prijs 75 Euro. Engels en Duits.

Een goed uitgevoerd boek, met een mooie kft en een goed verzorgde inhoud. Na de eerste pagina introductie stuit men op de hoofdsleutel tot de genera, waar helaas geen paginaverwijzing staat. Maar dat is niet zo'n probleem, een pagina eerder staat de inhoudsopgave. Na nog 1,5 pagina introductie (materiaal en methoden, dankwoord) begint het taxonomische deel van het boek. Het grootste deel van het boek wordt in beslag genomen door het 35 soorten tellende geslacht *Hemimycena*. Na de synonymie en geselecteerde literatuur volgt een beschrijving van het geslacht, waarin tevens chemische reacties, ecologie en verspreiding worden genoemd. Een uitgebreide discussie over de naamgeving en omgrenzing van het genus wordt gevolgd door een opsomming van de bekende soorten in Europa, waarna een sleutel doorverwijst naar de soorten. Per soort wordt een uitgebreide synonymie gegeven, het type en waar het zich bevindt, geselecteerde literatuur, een uitvoerige beschrijving van microscopie en macroscopie, chemische reacties, ecologie en verspreiding, fenologie (wanneer verschijnen de vruchtlichamen), een opsomming van bestudeerd materiaal en een discussie. De beschrijvingen van de soorten worden vergezeld van ten minste een lijntekening van microscopische structuren, en vaak ook van een kleurenfoto. En dit laatste maakt dit boek zo bijzonder. Vaak zijn het verbluffend goede foto's van deze vaak minuscule paddestoeltjes, die ook nog eens wit zijn. Enige foto's zijn overbelicht, en een paar zijn

kennelijk met lage resolutie gescand, maar als geheel is het een lust voor het oog. Ook de microscopische tekeningen zijn meestal van behoorlijke kwaliteit.

Alle andere genera worden op soortgelijke wijze behandeld, waarbij voor een behoudende opstelling bij het genus *Rickenella* is gekozen. Hierna volgt een 10 pagina's tellende opsomming van uitgesloten en niet goed gekende soorten, inclusief hun originele diagnoses en opsomming van bestudeerd materiaal, en hun status. Na dit Engelstalige gedeelte worden de sleutels en beschrijvingen van de soorten in de Duitse taal gegeven. Een literatuurlijst en een index completeren het boek.

Een paar kleine minpuntjes: de maten in de sleutel wijken op kleine punten af van wat in de beschrijvingen staat, er zijn veel spellings- en grammaticafouten, en in de index komt de Duitse lezer er bekaaid af, vaak staat de Duitstalige beschrijving niet op de pagina die genoemd is. Ook was een kleine termen-inleiding handig geweest, *oleocystidia* (hoofdsleutel) is toch een term die men wellicht niet dagelijks gebruikt. Verder maar één advies: kopen!

Marijke Nauta, Leiden